

BATMAN ÜNİVERSİTESİ

RİSK YÖNETİMİ YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu yönergenin amacı, Batman Üniversitesinin stratejik amaç ve hedefleri ile performans hedeflerine ulaşılmasını engelleyecek risklerin tespit edilmesine, tespit edilen risklerin analiz edilerek ölçülmesine, önceliklendirilmesine, risklere karşı alınacak önlemlerin belirlenerek uygulanmasına ve risk yönetim sürecinin izlenerek değerlendirilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu yönerge, Batman Üniversitesinde risklerin yönetimi ile ilgili yürütülecek tüm faaliyet, iş ve işlemleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu yönerge, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 31.12.2005 tarih ve 26040 3. Mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İç kontrol ve Ön Malî Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar ile Kamu İç Kontrol Standartları Genel Tebliğine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu yönergede geçen;

- a) Başkan: Batman Üniversitesi Rektörlüğü Strateji Geliştirme Daire Başkanı,
- b) Başkanlık: Batman Üniversitesi Rektörlüğü Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı,
- c) Birim: Batman Üniversitesi Rektörlüğü teşkilat şemasında yer alan birimleri,
- ç) Birim Amiri: Birimin sevk ve idaresinden sorumlu olan hiyerarşik yetki kademesindeki en üst yöneticiyi,
- d) Dış Denetim: Sayıştay tarafından yapılan denetimi,
- e) Faaliyet: Batman Üniversitesi yılı Performans Programlarında yer alan hedefleri gerçekleştirmek üzere hedeflerden sorumlu birimlerce ifa edilecek faaliyetleri,
- f) İç Denetim: İç denetçiler tarafından yapılan denetimi,
- g) Paydaş: Üniversite personelini, Üniversitemiz öğrencilerini ve Üniversitenin faaliyetlerinden etkilenen veya faaliyetleri etkileyen diğer kişi, grup ve kurumları,

ğ) Performans Hedefi: Batman Üniversitesi yılı Performans Programlarında yer alan hedefleri,

h) Performans Programı: Batman Üniversitesi yılı Performans Programlarını,

ı) Rektör: Batman Üniversitesi Rektörünü,

i) Stratejik Amaç: Batman Üniversitesi Stratejik Planlarında yer alan stratejik amaçları,

j) Stratejik Hedef: Batman Üniversitesi Stratejik Planlarında yer alan stratejik hedefleri,

k) Stratejik Plan: Batman Üniversitesi Stratejik Planlarını,

l) Üniversite: Batman Üniversitesini,

m) Yönerge: Risk Yönetim Yönergesini,
ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Risk Kavramı ve Risk Yönetimi Süreci

Risk Kavramı

MADDE 5 – (1) Faaliyetler üzerinde olumsuz etki yaratarak performans hedeflerine ve dolayısıyla stratejik amaç ve hedeflere ulaşılmasını engelleyebilecek tehditler ile faaliyetler üzerinde olumlu etki yaratarak amaç ve hedeflere ulaşmayı kolaylaştırabilecek fırsatlar risk kavramı içerisinde yer alır.

(2) Herhangi bir tehdit, olumsuzluk veya fırsatın risk niteliği kazanabilmesi için gelecekte ortaya çıkma ihtimalinin olması şarttır. Hali hazırda var olan tehdit, olumsuzluk veya fırsatlar risk kavramı kapsamında yer almaz.

Risk Yönetimi

MADDE 6 – (1) Risk yönetimi; riskleri tanımlamayı, analiz ederek ölçmeyi, önceliklendirmeyi, yürütülecek karşı faaliyetleri belirlemeyi, sorumlulukları tayin etmeyi, belirlenen faaliyetleri uygulamayı ve bunları izleyerek gözden geçirmeyi kapsayan bütün süreçlerdir.

Risk Yönetimi Süreci

MADDE 7 – (1) Risk yönetimi aşağıda belirtilen dört süreçten oluşur:

a) Risklerin belirlenmesi: Amaç ve hedeflere ulaşmak amacıyla ifa edilen faaliyetler üzerinde, olumsuz veya olumlu etki yapma potansiyeline sahip muhtemel tehditler ve fırsatların tespit edilmesidir.

b) Risklerin değerlendirilmesi: Belirlenen risklerin analiz edilerek ölçüldüğü ve önceliklendirildiği süreçtir. Bu süreçte risklerin gerçekleşme ihtimali ile gerçekleşmesi halinde olası etkileri önceden tahmin ve tespit edilerek, önem sıralamasına konulur.

c) Risklere karşı alınacak önlemlerin tespit edilmesi: Öncelik sırasına konulan risklerle mücadele etmek amacıyla, risklere karşı alınacak önlemlerin belirlenerek, risk önleme eylem planlarının oluşturulduğu süreçtir.

ç) İzleme, gözden geçirme ve değerlendirme: İzleme risk önleme eylem planının uygulanmasına ilişkin gelişmeleri raporlamayı; gözden geçirme, risklerdeki değişimleri tespit etmeyi, değerlendirme, risk yönetim sisteminin eksikliklerinin giderilmesi veya etkinliğinin artırılmasına yönelik yapılacak revizyonları kapsar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Batman Üniversitesi Risk Yönetimi Süreci

Birim Risk Yönetim Ekipleri

MADDE 8 – (1) Birimlerde; üst yönetici onayı ile, birim amirlerinin başkanlığında, yeterli sayı ve nitelikte personelden oluşan birim risk yönetim ekipleri kurulur. Risklerin belirlenmesi, değerlendirilmesi, risklere karşı alınacak önlemlerin tespit edilmesi ile izleme ve gözden geçirme süreçlerine ilişkin iş ve işlemler birim risk yönetim ekipleri tarafından yürütülür.

(2) Birim risk yönetim ekipleri risklerin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve risklere karşı alınacak önlemlerin tespit edilmesine yönelik iş ve işlemleri her yılın **15 Eylül** tarihine kadar tamamlar.

Risklerin Belirlenmesi

MADDE 9 – (1) Birimin sorumlu olduğu performans hedeflerine ulaşmak amacıyla ifa edilecek faaliyetler üzerinde, olumsuz veya olumlu etki yapma potansiyeline sahip muhtemel tehditler ve fırsatlar katılımcı yöntemlerle tespit edilir.

(2) İdare ve birim faaliyet raporlarında yer alan hedef ve gerçekleşme verileri ile sapmaların nedenlerine bilgiler, iç ve dış denetim raporları, geçmiş dönemlere ilişkin hata, usulsüzlük, yolsuzluk, kayıp vb. verileri, personelin tahmin ve öngörülleri, yönetici deneyimleri vb. hususlar risklerin belirlenmesinde araç olarak kullanılır.

(3) Belirlenen riskler, EK-1'deki Batman Üniversitesi Risk Belirleme ve Değerlendirme Formuna işlenir.

Risklerin Değerlendirilmesi

MADDE 10 – (1) Belirlenen risklerin meydana gelme olasılığı ile meydana gelirse faaliyet ve performans hedefi üzerindeki etkisi sayısal olarak tahmin veya tespit edilir. Risklerin olasılık ve etki seviyeleri yüksek, orta ve düşük olmak üzere üç düzeyde sınıflandırılır.

(2) Risklerin olasılık seviyelerine ilişkin sınıflandırma aşağıdaki şekilde yapılır:

a) Yüksek Düzey Olasılık: Bir yıllık zaman dilimi içinde gerçekleşme olasılığı bulunan riskler bu grupta yer alır. Olasılığı yüksek düzeydeki risklerin olasılık değeri 3'tür.

b) Orta Düzey Olasılık: İki yıllık zaman dilimi içinde gerçekleşme olasılığı bulunan riskler bu grupta yer alır. Olasılığı orta düzeydeki risklerin olasılık değeri 2'dir.

c) Düşük Düzey Olasılık: Beş yıllık zaman dilimi içinde gerçekleşme olasılığı bulunmayan risklerdir. Olasılığı düşük düzeydeki risklerin olasılık değeri 1'dir.

(3) Risklerin etki seviyelerine ilişkin sınıflandırma aşağıdaki şekilde yapılır:

a) Yüksek Düzey Etki: Kamuoyunun son derece duyarlı olduğu, amaç ve hedefler üzerinde hayati düzeyde etki yapacak veya büyük mali sonuçlar doğuracak hususları etkileyecek riskler bu grupta yer alır. Etkisi yüksek düzeydeki risklerin etki değeri 3'tür.

b) Orta Düzey Etki: Kamuoyunun duyarlı olduğu, amaç ve hedefler üzerinde önemli seviyede etki yapacak veya kaygı verici mali sonuçlar doğuracak hususları etkileyecek riskler bu grupta yer alır. Etkisi orta düzeydeki risklerin etki değeri 2'dir.

c) Düşük Düzey Etki: Kamuoyunun düşük düzeyde duyarlı olduğu, amaç ve hedefler üzerinde düşük düzeyde etki yapacak veya mali sonuçları tolere edilebilir hususları etkileyecek riskler bu grupta yer alır. Etkisi düşük düzeydeki risklerin etki değeri 1'dir.

(4) Risklerin olasılık değerleri ile etki değerleri çarpılarak, her bir riskin önemlilik seviyesine ilişkin değer elde edilir. Risklerin olasılık, etki ve önemlilik değerleri EK-1'deki Batman Üniversitesi Risk Belirleme ve Değerlendirme Formuna yazılır. Önemlilik seviyelerine ilişkin değerleri tespit edilen riskler, aşağıdaki şekilde sınıflandırılır:

a) Yüksek Düzeyde Risk: Önemlilik düzeyi 6-9 arasında olan riskler yüksek düzeydeki riskler grubuna girer. Bunun anlamı, bu risklerin çok önemli olduğu ve bunlara karşı önlem alınmasının çok gerekli olduğudur.

b) Orta Düzeyde Risk: Önemlilik düzeyi 3-5 arasında olan riskler orta düzeydeki riskler grubuna girer. Orta düzey, göze alınabilecek risk seviyesinden daha yüksek olan bir durumu ifade eder.

c) Düşük Düzeyde Risk: Önemlilik düzeyi 1-2 arasında olan riskler düşük düzeydeki riskler grubuna girer. Düşük düzey, göze alınabilecek risk seviyesini ifade eder.

(5) İkinci ve üçüncü fıkraya göre risklerin olasılık ve etki değerlerinin tahmin veya tespit edilmesinde EK-2'deki Batman Üniversitesi Risklerin Olasılık ve Etki Seviyelerini Sayısallaştırma Göstergelerinden, dördüncü fıkraya göre yapılacak önemlilik sınıflandırmasında EK-3'deki Batman Üniversitesi Risk Değerlendirme Matrisinden yararlanılır.

(6) Risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik iş ve işlemler her yıl **Eylül** ayının ilk haftası içinde tamamlanır.

Risklere Karşı Alınacak Önlemlerin Tespit Edilmesi

MADDE 11 – (1) Risklere karşı alınacak önlemler, aşağıdaki beş yöntemin kullanılmasıyla tespit edilir:

a) Riskle Mücadele Etme Yöntemi: Her risk için uygun bir kontrol faaliyeti (Düzenli gözden geçirme, örnekleme yoluyla kontrol, karşılaştırma, onaylama, raporlama, koordinasyon, doğrulama, analiz etme, yetkilendirme, gözetim, inceleme, izleme, varlıkların dönemsel kontrolü, yazılı prosedür hazırlama, görevler ayrılığı, rotasyon vb.) belirlenerek, belirlenen kontrol faaliyetlerinin uygulanması sağlanır.

b) Faaliyetten Vazgeçme Yöntemi: Riskin ilgili olduğu faaliyet alanından vazgeçmek suretiyle o riskin olumsuz etkilerinden korunma sağlanır.

c) Riski Paylaşma Yöntemi: Kurum tesislerinin sigorta ettirilmesi veya güvenlik sisteminin özel şirketler aracılığıyla sağlanması gibi tamamen veya kısmen başka kurum veya kuruluşlara transfer edilebilen risklerin bu kurum veya kuruluşlara transfer edilmesiyle o riskin olumsuz etkilerinden korunma sağlanır.

ç) Riski Kabul Etme Yöntemi: Çok düşük düzeydeki riskler için özellikle kontrol faaliyetlerinin maliyetinin, sağlayacağı faydadan yüksek olduğu durumlarda herhangi bir faaliyet yapılmayıp risk olduğu gibi kabullenilir.

d) Fırsatları Değerlendirme Yöntemi: Riskin tamamen ortadan kaldırılamadığı durumlarda, riskin olumsuz etkilerini azaltmak için bazı fırsatlar değerlendirilir.

(2) Tespit edilen önlemler, EK-4'deki Batman Üniversitesi Risk Önleme Eylem Planı formatında, her yıl en geç 15 **Eylül** tarihine kadar; gereği birim içinde yapılacak olanlar açısından ilgili alt birim veya personele, gereği başka birimler tarafından yapılacak olanlar açısından ise Başkanlığa gönderilir.

(3) Başkanlığa gönderilen risk önleme eylem planlarındaki eylemler, **Kasım** ayı sonuna kadar Üniversite Yönetim Kurulunun değerlendirmesine sunulur. Üniversite Yönetim Kurulu, birimlerde tespit edilen riskler ile teklif edilen eylemler arasındaki ilişki, sorumlu

birimin eylemi gerçekleştirebilme kapasitesi, eylemin başlama ve bitiş tarihi ve eyleme ilişkin çıktı gibi hususları değerlendirerek karara bağlar.

(4) Üniversite Yönetim Kurulu kararına göre Başkanlıkça revize edilen eylem planları, toplantıyı takip eden beş iş günü içerisinde, gereği yapılmak üzere sorumlu birimlere gönderilir.

İzleme, Gözden Geçirme ve Değerlendirme

MADDE 12 – (1) Risk önleme eylem planlarında yer alan eylemlerden gereği birim içinde gerçekleştirilecek olanların uygulama sonuçları birimlerde birim amirlerinin sorumluluğunda izlenir. Tamamlanan eylemlere ait bilgi ve belgeler birim amirleri tarafından eylemin tamamlanma tarihini takip eden beş iş günü içerisinde Başkanlığa gönderilir.

(2) Gereği başka birimler nezdinde yürütülen eylemlerin uygulama sonuçları Başkanlıkça izlenir. Bu kapsamda eylemlerden sorumlu birimler, eylemleri eylem planında öngörülen bitiş tarihinde tamamlayarak, ilgili bilgi ve belgeleri eylemin tamamlanma tarihini takip eden beş iş günü içerisinde Başkanlığa gönderir.

(3) Riskler birimlerde sürekli gözden geçirilerek, ortadan kalkan birim riski bulunup bulunmadığı, risklerin önemlilik seviyelerinde değişikliği olup olmadığı veya yeni risklerin ortaya çıkıp çıkmadığı hususları tespit edilir. Gözden geçirme faaliyeti birim amirlerince takdir edilecek aralıklarla bu yönergenin 9, 10 ve 11'inci maddelerinde belirtilen usul ve esaslara göre yapılır. Gözden geçirme faaliyeti neticesinde tespit edilen yeni riskler için düzenlenen eylem planları, gereği birim içinde yapılacak olanlar açısından ilgili alt birim veya personele gönderilir. Gereği başka birimler tarafından yapılacak olan eylemler ise, riskin ait olduğu birim amiri, eylemden sorumlu birim amiri ve başkan tarafından üst yönetici ile birlikte yönergenin 11'inci maddesinin üçüncü fıkrasının üçüncü cümlesinde belirtilen hususlar açısından değerlendirilerek karara bağlanır.

(4) Üniversitenin risk yönetim sistemi; iç ve dış denetim sonuçları, kurumsal kapasitede, yasal yükümlülüklerde, mevzuatta ve çevresel koşullarda meydana gelen değişim ve gelişmeler, paydaşların görüş, öneri ve düşünceleri vb. hususlar dikkate alınarak üst yönetici tarafından değerlendirilir. Üst yönetici tarafından yapılan değerlendirme neticesinde, Üniversitenin risk yönetim sisteminin performansı yeterli bulunmadığı takdirde, sistem kısmen veya tamamen revize edilebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Koordinasyon ve Sekretarya

MADDE 14 – (1) Başkanlık bu yönergeye ilişkin koordinasyonu sağlamakla görevlidir.

Tereddütlerin Giderilmesi

MADDE 15 – (1) Bu Yönergenin uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Üniversite yetkilidir.

Yürürlük

MADDE 16- (1) Bu Yönerge onaylandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 17- (1) Bu Yönergeyi Rektör yürütür.

BATMAN ÜNİVERSİTESİ RİSK BELİRLEME ve DEĞERLENDİRME FORMU

BİRİM					
PERFORMANS PROGRAMININ YILI					
PERFORMANS HEDEFİ					
FAALİYET					
RİSKLER	RİSKİN TANIMI	OLASILIK DEĞERİ (A)	ETKİ DEĞERİ (B)	ÖNEMLİLİK DEĞERİ (C): A*B	RİSKİ ÖNLEME YÖNTEMİ*

(A) değeri Yönergenin 10/2 maddesine, (B) değeri Yönergenin 10/3. maddesine göre bulunacak olup, (C) değerinin tespiti için (A) ve (B) değerleri çarpılacaktır.

*Yönergenin 11. maddesinde yazılı yöntemlerden seçilecektir.

BAŞKAN

BİRİM RİSK YÖNETİM EKİBİ

ÜYE

ÜYE

ÜYE

Adı ve Soyadı:

Ünvanı:

Tarih:

İmzası:

BATMAN ÜNİVERSİTESİ RİSKLERİN OLASILIK VE ETKİ SEVİYELERİNİ SAYISALLAŞTIRMA GÖSTERGELERİ

I- RİSKLERİN OLASILIK SEVİYELERİNİN SAYISALLAŞTIRILMASI

A) Yüksek Düzey Olasılık: Riskin bir yıllık zaman dilimi içinde gerçekleşme olasılığının bulunmasıdır. Olasılığı yüksek düzeydeki risklerin olasılık değeri 3'tür. Yüksek düzey olasılık göstergeleri;

- ❖ Gelecek beş yıl içinde bir çok defa gerçekleşme potansiyeli,
- ❖ Son iki yıl içinde gerçekleşmiş olması,
- ❖ Dış etkenler nedeniyle kontrolün çok güç olması,

B) Orta Düzey Olasılık: Riskin iki yıllık zaman dilimi içinde gerçekleşme olasılığının bulunmasıdır. Olasılığı orta seviyedeki risklerin olasılık değeri 2'dir. Orta düzey olasılık göstergeleri;

- ❖ Gelecek beş yıl içinde birden fazla gerçekleşme potansiyeli,
- ❖ Dış etkenler nedeniyle kontrol gücünü çökmesi,
- ❖ Faaliyetle ilgili geçmiş deneyimler,

C) Düşük Düzey Olasılık: Riskin beş yıllık zaman dilimi içinde gerçekleşme olasılığının bulunmamasıdır. Olasılığı düşük seviyedeki risklerin olasılık değeri 1'dir. Düşük düzey olasılık göstergeleri;

- ❖ Şu ana kadar hiç gerçekleşmemiş olması,
- ❖ Gerçekleşmesi halinde büyük şaşkınlık yaratacak olması,

II- RİSKLERİN ETKİ SEVİYELERİNİN SAYISALLAŞTIRILMASI

A) Yüksek Düzey Etki: Etkisi yüksek düzeydeki risklerin etki değeri 3'tür.

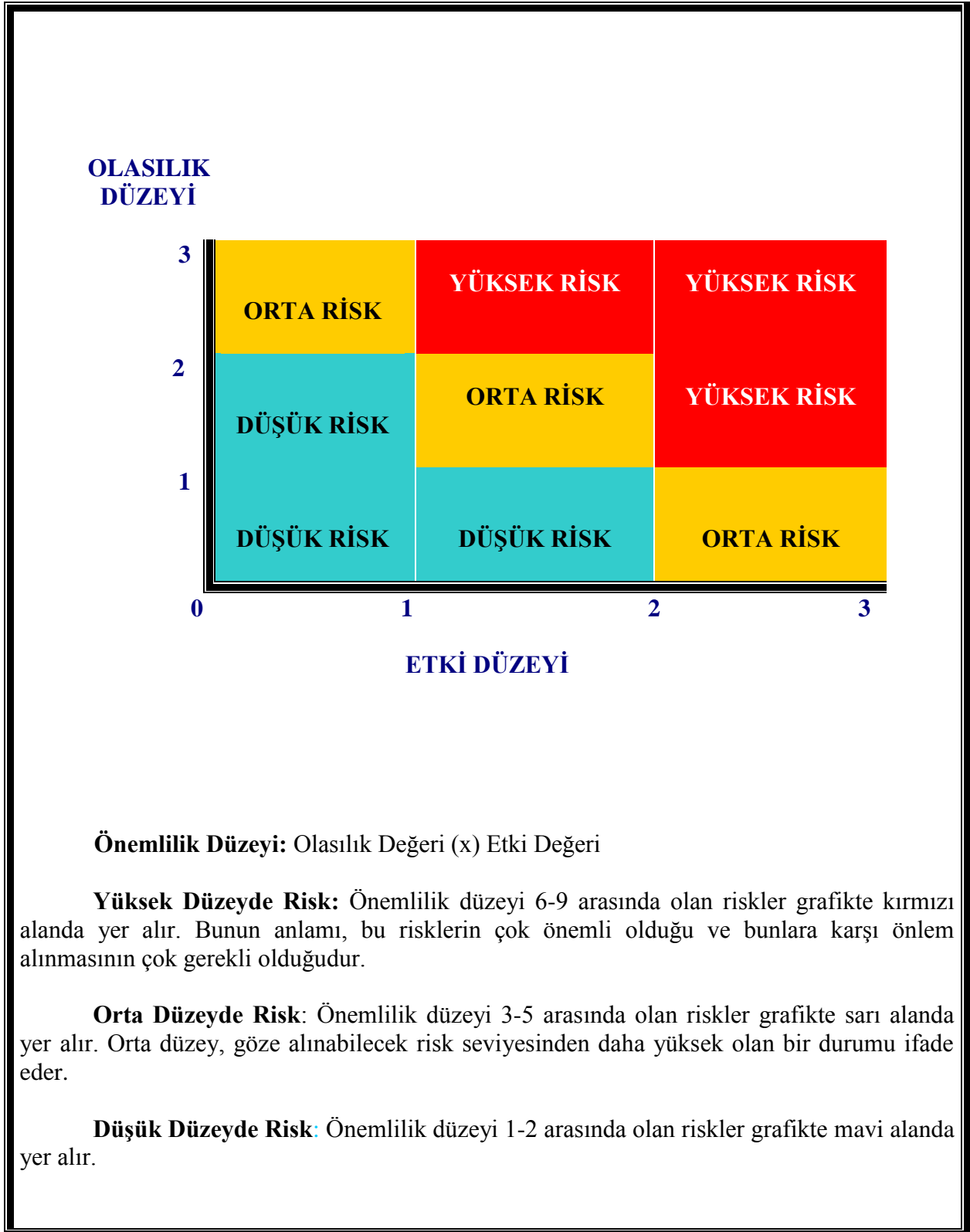
- ❖ Kamuoyunun son derece duyarlı olması,
- ❖ Stratejik ve performans hedefleri üzerinde hayati etkilerinin söz konusu olması,
- ❖ Mali sonuçlarının çok büyük boyutta olması,

B) Orta Düzey Etki: Etkisi orta düzeydeki risklerin etki değeri 2'dir.

- ❖ Kamuoyunun önemli derecede duyarlılık göstermesi,
- ❖ Stratejik ve performans hedefleri üzerinde önemli etkilerinin olması,
- ❖ Mali sonuçlarının kaygı verici boyutta olması,

C) Düşük Düzey Etki: Etkisi düşük düzeydeki risklerin etki değeri 1'dir.

- ❖ Stratejik ve performans hedefleri üzerinde düşük derecede etkili olması,
- ❖ Kamuoyu duyarlılığının düşük düzeyde olması,
- ❖ Mali sonuçlarının tolere edilebilir seviyede olması ,

**BATMAN ÜNİVERSİTESİ
RİSK DEĞERLENDİRME MATRİSİ**

BATMAN ÜNİVERSİTESİ RİSK ÖNLEME EYLEM PLANI

BİRİM				
PERFORMANS PROGRAMININ YILI				
PERFORMANS HEDEFİ				
FAALİYET				
RİSKİN TANIMI	ÖNGÖRÜLEN EYLEMİN			
	TANIMI	BAŞL./BİTİŞ TARİHİ	SORUMLU BİRİM(LER)*	ÇIKTI

*Birim içerisinde gerçekleştirilecek eylemlerde, eylemin gerçekleştirilmesinden sorumlu alt birim ya da personel, başka birimlerce gerçekleştirilecek eylemlerde ise eylemi gerçekleştireceği öngörülen sorumlu birim ya da birimler yazılacaktır.

BİRİM RİSK YÖNETİM EKİBİ

BAŞKAN

ÜYE

ÜYE

ÜYE

Adı ve Soyadı:

Ünvanı:

Tarih:

İmzası:

BTÜ RİSK YÖNETİMİ SÜRECİ AKIŞI Ek-5

SORUMLULAR

Birim Risk Yönetim Ekibi

Birirm Amiri

SGDB/ Yönetim Kurulu

SGDB

İlgili Birim Amirleri/ Strateji Geliştirme Daire Başkanı/Üst Yönetici

DOKÜMANLAR

Ek-1 Form Ek-2 Göstergeler Ek-3 Matris

Ek-4 Form

Üst yazı/Ek-4 Formlar

Kararı/Ek-4 Formlar

Eylem çıktıları

